

GAZETA TRANSILVÂNIEI

PROPRIETARĂ-ASOCIAȚIUNEA „ASTRA” BRAȘOV
Apare de două ori pe săptămână prin îngrădirea
consiliului de redacție.
Atelieră tipografică „Astra” nr. 1102.
Pagini 4-6-8 lei 3.

STEAG RIDICAT LA
1838

GHLBARIȚIU ȘI SFINȚIT DE LUPTLE PURTATE SUB CUTELE LUI
DE ATAȚIA URMAȘI, ÎN FRUNTE CU MUREȘENII

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BRAȘOV.
B-dul REGELE FERDINAND Nr. 12 Tr. 1513
Abonamentul anual lei 300. Autorități și Societăți lei 600.
Anunțuri și reclame după tarif.

Nr. 55 Inreg. Trib. Brașov S. II No. G. II. 71/942

Sâmbătă 24 Iulie 1943

Anul 106

Maria din Săcel

de V. Branisce

A fost și ea ruptă din rosturile ei de acasă de crâncenul războiului, pornit de de cel ce nu voiau să ne lase să trăim. Și-a părăsit cuibul tihnit din Săcelul Sibului, dar mai ales și-a părăsit doi copilași nevârstnici și a plecat să-și câștige aspra existență în străini. Soarta Mariei din Săcel este soarta sutelor de mil de văduve de război, femei harnice dela țară, pe care crâncena învolburare a zilelor noastre le-a vânturat în lumea jargă pentru o bucățică de pâine.

Sigur, Maria din Săcel are o pensie. Primește lunar 2475 lei pe care Ministerul Apărării Naționale i-a aprobat cu Nr. 23.381, atribuindu-i 1250 lei pensie de bază, 813 lei spor de familie, 412 lei spor suplimentar.

Dar ce te faci cu această sumă, când ți-ai întemeiat rostul pe munca bărbatului, când n'ai avere și cel chemat să te susțină a piecai pe calea fără întoarcere a veșniciei? Și unde mai pui că minune a fost și faptul că Maria din Săcel a putut să afle că Ion al ei s'a oprit la cel din urmă popas, și numai astfel a ajuns să-și primească drepturile.

Era în toiul luptelor pentru cucerirea Sevastopolului. Din cazematele fortăreței răpătau flăcările ucigătoare. Valuri după valuri de plepturi ostășești se ridicau să înfrunte betonul și oțelul. Se ridicau și cădeau. Acolo a căzut soldatul Munteanu dintr'un Reg. de Infanterie. A căzut în vârtoarea luptei și moartea lui ar fi rămas o taină dacă suflul dulos al unui superior nu s'ar fi străduit să descopere cine este ostașul necunoscut, căzut pe bastionul Sevastopolului, ostaș ce nu avea asupra sa decât chipul înfloritor al unei femei tinere, în port de sălișteancă, cu un copil în brațe. Inimosul sublocotenent a scos din tunica mortului această fotografie și a trimis-o la Săliște, urmărind singurul indiciu descoperit, adresa fotografului. Iar pe fotografie a scris următoarele rânduri:

«Fotografia a fost găsită asupra unui ostaș, mort pe Bastionul 2 (Sevastopol), fără acte sau semn de identitate decât această fotografie. Rugăm a fi expusă în galantar spre a se găsi în acest mod soția, care recunoscându-se poate aduce lumină în această enigmă».

Așa a aflat Maria din Săcel că este văduvă de război.

Am ținut în mână această fotografie ce se întorsese de pe bastionul Sevastopolului să cernească o soție și să lase doi orfanți, dintre care unul nici nu se născuse la moartea tatălui. Degetele mi-au tremurat la atingerea ei.

Iartă-mă, Mario, dacă dau în vileag ce mi-al spus întristată într'un fapt de seară, dar soarta ta este soarta atâtor femei de pe tot cuprinsul pământului românesc, iar rândurile mele ar vrea să scormonească conștiințe și să le îndrepteze spre vol, jertfii fără nume ai războiului.

Tu n'al cerut nimic. Muncești. Dar sunt mulți cei ce trebuie să dea.

III. Să sprijinim naționalizarea economică

Listele de prețuri

de Dr. D. Chirculescu

Statul a stăruit ca Românii să-și investească disponibilul în comerț și industrie. Astfel au luat naștere un mare număr de mici întreprinderi.

Dar aceste mici întreprinderi tinere, supuse greutăților inerente oricărui început, pe lângă că se izbesc de dificultăți de aprovizionare speciale, specifice vremii de război, dar mai întâlnesc în cale și piedecile unui excesiv formalism administrativ. Acest formalism dăunează și întreprinderilor mari; întreprinderilor mici, însă, le pune în joc însăși existența.

Dintre greutăți, una dintre cele mai mari este aceea a duratei excesive în rezolvarea cererilor de fixare a listelor de prețuri la Ministerul Economiei Naționale. Aceste formalități durează, în genere, câteva luni pentru fiecare cerere. Priviți atunci o mică industrie care și-a prelucrat produsele, așteptând câteva luni cu marfa nedesfăcută! Nu i s'ar putea da o mai mare lovitură. E blocarea totală a economiei sale interne, împrumuturi de așteptare, și la cea mai mică incurcătură bănească, în cazul cel mai bun, intrarea în lichidare.

E neapărată nevoie ca, mai ales pentru micile întreprinderi, să se accelereze procedura listelor de prețuri, să nu se depășească 7-10 zile și să se pună toată bunăvoința ca să se înălțare, la plângere, cu extremă urgență, orice greșeli de aprecieri, care, deși omenești fiind, duc totuși la efecte foarte grave.

— Continuare în pagina 2-a —

Sonet

Aud cum trece vântu'n lîmuzină
Ușoară ca un fulg, pe sub perete...
In calea lui, vărățice boschete
In mătăsoase haine verzi se'nchină.

Cu chip suav de 'namorate fete
L-așteaptă toate florile să vină;
Când pleacă el, plutesc peste grădina
Întresmate visuri și regrete.

Și ca să-l prindă'n cursă pe hoinar
Au împletit din lanțuri vegetale
Liane albastru stăvilor

Să i-l asvârle vântului în cale —
Văzând apoi că truda le'n zădar,
In urma lui aruncă cu petale.

Ecat. Pitiș

„Gazeta Transilvaniei”

A fost plângere mare

de Eugen Hulea

Înaintăm pe un drumeag bătut, în soare. La dreapta și stânga lanuri, cât vezi cu ochii. Ici-colo câte un smoc de pădure, câte-o mână de salcâmi. Colinele și văile sunt uniforme, line, infinit de multe, prinse sub baldachin de albastru pur.

Roțile carului nu fac niciun sgomot în lutul moale, dar potcoava căluțului ostenit se potic-

nește din când în când, țacănind scurt în câte-o piatră răsleață.

Înaintăm neverosimil de lin, ca pe undă de ape.

Îmi ascult interlocutorul în tăcere.

Suim. Zarea se lărgește și ochiul vede tot mai departe; sate ascunse în văi apar din toate părțile.

Sunt nume și numiri pe care

INSTANTANEE

Problemă grea

Înainte vreme, în saloanele frecventate de lume feminină, se discuta mai totdeauna de modă și de servitoare. Tot eșecul unei gospodării era pusă în sarcina acesteia din urmă. Cu vină, fără vină, Ana sau Maria trăgeau scurta la toate.

Acum lucrurile s'au schimbat. Astăzi stăpâna trebuie să înghită hapuri, dacă nu vrea să rămână fără ajutor. O cunoștință îmi spunea odată că schimbă servitoarele cum schimbă batista. Ea nu rabdă mofturile nimănui. Deunăzi o văzui mergând cu corfa la târguit. Se vede că nu mai avea „batiste” de schimbat, dar în ce privește mofturile a rămas femeie consecventă.

Am întâlnit într-o zi o funcționară, care făcea împreună cu soțul ei serviciu la o fabrică. Era în timpul amiezii și se îndrepta spre o pensiune să ia masa.

„Nu mai fierbi acasă?”, — am întrebat-o.

„N'am servitoare”, mi-a răspuns.

„De când n'ai?” Știam că totdeauna a avut. Mi-a povestit apoi ce calvar a îndurat în ultimul timp cu servitoarele. Cămara întreagă i-au devastat-o. A schimbat ea câteva dar n'a găsit de Doamne-ajută nici una. Care dintre ele ar fi fost mai cinstită, avea — cum de obicei se întâmplă — alte metehne. Sau redusă ca intelect la zero, sau dispunea de un stomac de-î era imposibil unui om, în împrejurările de astăzi, să-l îndestulească. Servitorul nu are noțiunea cartelei. În mîntea lui munca prestată cu brațele e singura care îi dă dreptul să mănânce și te saturi. Ultima servitoare a ușurat-o și de câteva bijuterii și bucăți de lingerie fină.

„De ce n'ai dat-o pe mîna poliției?”, o întrebat eu indignat.

„Uite de ce n'am dat-o, pentru că n'o anunțasem. Fiind toată ziua în serviciu, și eu și soțul meu, n'am avut când s'o facem. Mai nostim a fost că într-o zi, după orele de serviciu, când știa că mă aflu acasă, mă cheamă Florica la telefon, își cere scuze că a plecat fără să-mi zică bun rămas, îmi mulțumește pentru „lucrușoarele” sustrase, care îl prind bine când se va mărita și nu mă sfătuește să cer intervenția poliției, deoarece am neglijat să o anunț.”

„Extraordinar! Și ce-ai făcut?”

„Ce puteam face? Am strâns receptorul în mână. Atât.”

Altă cunoscută a mea, femeie cu copii, ieșea într-o zi îmbujorată dela bucatărie și m'a rugat s'o ert că mă primește în toaleta de lucru. „N'am servitoare.” Inchipuște-ți, care cum vine mă întreabă: câte camere am, câți copii și dacă e introdus în locuință gazul metan. Spune, mai e de trăit?

O vecină a mea, tot funcționară, cum închide registrul s'apucă de directicat prin casă și nu-și mai ia bucluc pe cap. „Auzi D-tă, în serviciu n'a mai fost, nu știe să fiarbă și-i trebuie 4000 de lei pe lună. Într-o zi a venit alta, vâpsită, coa-

Spicuirii

din dicționarul greșellor noastre de limbă

de Ax. Banciu

LVI

După paranteza din articolul precedent, să revenim la deraierile dela regulile cristalizate, în așa numita gramatică a limbii, de milioanele de inși care o vorbesc și perpetuiază.

Între aceste reguli, e una care spune că verbele de conj. I au aceeași formă la prezinte pers. III, atât la singular cât și la plural. Tot așa și verbele de conj. IV terminate în -rî care nu au suf. -ăsc (a cobori, a doborî, a vâri, a omori). Deci: el, ea (ei ele) visează, lucrează, ară, seamănă, seceră, doboară, coboară, vără, omoară.

Nu tot așa însă: a hotărî, a urî, a târî, a amărî, fiindcă acestea, primind suf. -ăsc (hotărâsc, urâsc etc.), nu se supun regulii. Cum nu se supun nici verbele neregulate ca: a da, a sta, a lua, deși țin de conj. I.

Reguli elementare, pe care nu le poate infirma nici girul licențelor pe care și le-a permis Alecsandri în unele poezii*, gir invocat de unii ca argument pentru îndreptățirea diferențierii formei dela plural la cea de singular.

Cu toate acestea, în scrisul cotidian a devenit regulă călcarea regulilor. S'o dovedim, dacă mai e nevoie de dovezi.

„Vagoanele din urmă port în spate tunuri, chesoane etc.” („N. Rom. 22 III 1926 p. 2 foil. c. 2).

„(Cruciștele și iconițele) se port pe un lăntșor etc.” (Cv. 25 II 1938 p. 3, c. 7).

„Umbrele (morților) se exprim cu nobleța dialogurilor lui Platon” (Cv. 28 I 1929 p. 3, c. I).

„Din păcate protopopii noștri se ocup mai mult cu politica de căpătuială, uitând de paza turmei sufletești ce li s'au încredințat” (Dacia 8 XI 1931 p. 1, c. 3).

„Se înalță o cutremurătoare muștrare la adresa celor ce se arăt nedemni de...” (Ibid. p. 2, c. 2, jos).

„Moliile sbor” („Din umbra crucii” de Ierome și Jean Tharaud, trad. rom. 1923. pg. 118).

„Mulți hipopeptici asimilez greu legumele”.

„Multe legume verzi, fiind bogate în vitamine, favorizează creșterea la copii (sic!) mici” (Univ. 3 VIII 1932 p. 3 „Legumele”).

față și mi-a spus că intră și cu două mii, numai s'o las la cursul de limbă italiană. Or, atunci trebuie să merg și eu, nu pot să rămân mai pe jos în cultură. Și-acasă cine flirbe? Bărbatul?”

Ecat. Pitiș

„(Oameni) cari amestec între două silogisme și-o concluzie metafizică de esența adevărului” (Orientări nr. 5, 1933, p. 465).

„Conferințele despre care e vorba, suscit un interes din ce în ce mai mare” („Rom. dela Mare” 4 V 1936, p. 2, c. 2, jos).

„Femeile se las ușor ispitite de toate șoptele” („Por. Vremii 2 IV 1937, p. 3, c. 5).

„Muncitorii întreprinderilor las urmele bogăției pe povârnișurile muntelui” (Timpul familiei 23 V, 1942, p. 11, c. 4).

„Obiectivitatea pe care o dă documentele” (Drept. 15 II, 1939 p. 1, c. 5).

„E mult mai cuminte să te sprijini pe siguranța ce ți-o dă funcționarii eliberati de nevoi...” (Cr. 16 I, 1929, p. 1, c. 4).

Am citat aceste câteva dovezi din diferite ziare, din diferiți ani, ca să demonstrăm că diferențierea formei dela plural de cea dela sing. (conj. I), ca și abaterea pe care o fac verbele neregulate dela regulă, nu sunt numai licențe poetice ci o conștientă tendință de a modifica regula dictată de uzul comun.

* „Fulgii sbor, plutesc în aer ca un roi de fluturi albi”, se spune în „Iarna”.

„Din vreme'n vreme numai lungi șiruri de cocoare.”

Sub bolta albastră sbor tainic călătoare („Bărăganul”).

Decât, dacă această formă ar fi fost considerată cea corectă și nu ca o licență dictată de necesitățile ritmului, n'am întâlni, în alte versuri, forma pluralului identică cu a singularului.

„Pe car un copilandru privește'n depărtare...”

„Zădarnic ochii-i zboară din zare'n altă zare!” (Ibid. str. 7).

„Lunca bătută de brumă, acum pare ruginită:

„Frunzele-i cad' zboară'n aer.” („Stârșit de toamnă”).

De altfel, la Alecsandri forma sbor (pt. pers. III, pl.) nu e singura licență de felul acesta. Găsim și altele. D. p.:

Cazaci, Bașchiri sălbatici”.

„Alerg pe cai sburdatici” (Pohod na Sybir). Și tot mâna lui Alecsandri se simte și în versurile din „Miorița”:

„Se cobor la vale

Trei turme de miei...”

În locul mai verosimilului vers pop. „se coboară'n vale”, formă pe care poetul o întrebuițează, ca formă de plural, în scrisul său.

„Semănătorii harnici...” Pe culme, pe vâlcele se sue, se coboară” („Semănătorii”).

Abonaților

le aducem aminte că nu trăim din subvenții.

La microscop

Curaj

— De unde vii așa târziu? strig eu pe geam vecinului meu.

— Dela gară. Am fost să întâmpin un prieten cu care nu mă întâlnisem de mult.

Și ce minunății ai mai văzut pe acolo? îl trag eu de limbă, cu gândul la articolul meu de ziar.

— Păi să ști c'am văzut una de m'am crucit. Ascultă numai: Când am ajuns la gară, era tras la peron, gata de plecare, țugul cela mic și roșu, de zice că mănâncă kilometri aproape cu aceeași grabă cu care înghite banii călătorilor. Prin fața lui se tot plimba o pereche. Ea, mițitică, frumuseică, subtilică, platinată, parfumată. El, un elefant de trei ori cât ea, și ca vârstă și ca grosime. Și urit foc. Dar ea îl ținea fără teamă de braț — cât p'aci să zic: de labă — și-l tot potrivea cravata, cîrîpînd și rîzînd. Avea pe ea o haină de piele de căprioară, pantofi de piele de șarpe, și'n mână o geantă...

— O poșetă, îl corectez eu. Domnil poartă servietă, doamnele poșetă. Nici moașele nu mai consimt astăzi să umble cu geantă.

— Fie și poșetă, zice docil vecinul. Dar o poșetă mare cât un dulap, din piele de porc. Eu zic c'o fi fost mistreț pe vremea lui, că prea era mare și grosă. Și femeia cea delicată ca o porumbiță, se nvrtea printre atâtea dihanii, mai lînștită decât o îmblânzitoare de circ în cușca leilor. Ai fi zis că și-a trăit toată vleața în junglă.

Să mai poștească cineva să-mi spună că femeile n'au curaj!

— Or fi având, zic eu împăciulitor. Dar dacă 'n timpul călătoriei s'ar strecura în tren, cu sau fără permis, un biet șorcel, pun mâna în foc că eroina dumitale ar fi gata să sară pe geamul vagonului.

Matei Lupu

Listele de prețuri

Continuare din pagina 1-a

Neamurile străine cu care noi am avut aface au mers până la a închide ochii chiar asupra unor operații dubioase — poate chiar le-au și patronat, — au finanțat întreprinderile deficitare, numai în scopul de a înlesni conașionalilor lupta contra elementului românesc. Noi nu avem nevoie să mergem până acolo. Dar, pe linia dreaptă, să se ridice stavilele din calea întreprinderilor românești, dacă mai mult nu se poate face.

Gazeta Transilvaniei

E susținută de abonații ei.
Asociațiunea „Astra” Brașov
împlinește tot ce nu se ajunge.
Se gândește cineva la asta?

le aud pentru întâia dată, o întregă istorie locală, care se înfiripă din evocarea persoanelor și a întâmplărilor, istoria „Câmpiei”, loc de rod, patriarhalitate și de scântietoare începuturi de viață românească.

Suntem pe culme. În popasul de o clipă pe care-l facem, îmi port ochii pe orizont cu lăcomie, și-l străpung spre Bistrița, Reghin, Dej, Cluj...

Cu degetul tremurător întins înainte, mi se arată, ceea ce știam dar voiam să văd și cu ochii. În urma gestului larg, rotit în aerul limpede, rămâne un chețar negru și o povara grea pe suflet.

Tăcem și șase ochi privesc spre convoiul de unde ne salută sumbru margini întunecate de păduri și palide reflexe de lanuri aurii.

...Dar povestirea reîncepe și cuvântul acum pare a fi punte de spini între dureri trecute și prezente.

Mureșenii de Câmpie, preotul Pojortan, preoteasa și copilul lor, și dascălul și dascălița, un buchet de flori însângerate, călcate în picioare năprasnic și bestial.

Drumuri de retragere, popasuri de calvar, strângere de inimi, tragice șovăeli în jurul unei prăpăștii, care a tăiat în două pământul și sufletul românesc...

Tovarășul meu de drum a tăcut. L-a sugrumat un nod de lacrimi.

Dar acum îmi vorbește căruțașul, o femeie cu față aspră, încadrată în basma neagră, care poartă sacul de poștă între Mociu și Sărmaș.

„Plângeau, domnule, cătanele

noastre; se sărutau și se îmbrășișau cu ofițerii și nu știau ce să mai facă. Și spuneau, că ei nu se duc, că rămân... Dar dincolo aveau neveste și copii, și se gândeau că ce vor face singuri!...

„Iară eu am plâns și m'am bociat mai mult și mai amarnic, decât dacă mi-ar fi murit tata și mama”.

Tăcem din nou și dibuim din ochi vreo ființă vie pe întinderea de dincolo.

E fata diacului, mă lămurește omul de lângă mine.

Femeia privește înainte și nu mai spune niciun cuvânt.

O lovitură de biciu, o opintire și ne-am urnit din nou la drum.

Într'un târziu, ca un ecou din afară a unor gânduri dinlăuntru, ea își întoarce fața spre mine și

încheind o frământare nevăzută, rostește dând încetinel din cap.

„Așa, domnule, a fost plângere mare atunci...”

*

Cronicarul de mâne, care va lua condeiul în mână ca să descrie întâmplările fatidicului an, va sta în cumpănă și nu va ști, poate, de unde și cum să înceapă firul tragice povestiri.

Eu am însemnat aci pentru viitor, pe marginea aceluia an românesc care nu se va uita în veci, cuvintele femeii care poartă poșta spre Sărmaș, fata diacului din Mociu.

„A fost mare plângere atunci...”

Turneele bucureștene

Ioana — piesă în 3 acte de Ludovic Daus

de Alexandru Clujanu

Un mănunchiu de actori dela Teatrul Național din Capitală a pornit în turneu cu o piesă de actualitate.

Modești, discreți, fără să-și facă reclamă asurzitoare — ca alte „asociații dramatice” — artiștii Teatrului Național au produs un joc subtil și armonios sub direcția de scenă a d-lui Șahighian, decorurile fiind alcătuite după schițele d-lui Tr. Cornescu.

Preocupați de realizarea integrală a frumosului artistic, — nu prin exhibiții personale, ci prin contopire jertfelnică în armonia ansamblului, — convinși de rostul și importanța conducătorului, care e chemat să pună de acord intențiile de interpretare justă a actorului cu desideratele publicului, (după cum rezultă din articolul din program privitor la „Actor și Regizor”, redactat de societarul Nicu Dimitriu), grupul de artiști dela primul nostru teatru din capitală a isbit să deștepte în sufletele sensibile ale ascultătorilor fiorul autenticei emoții estetice.

Pe placul tuturor nu au fost, de sigur. Căci merg încă mulți, foarte mulți, la teatru să rădă copios și dacă se poate cu hohot, ca la circ sau ca la reviste. Aici, sbuciumul interiorizat și puținele atitudini cu nuanțe comice, izvorite din adâncuri de caracter, erau menite să vrăjească pe buze doar un tainic surâs, deci o stare de spirit ce nu se produce decât în spiritele de elită. De aceea nu m'a surprins deloc, când am auzit, la ieșire, un glas răgușit de femeie, spunând, îmbușnată, tovarășei sale din aceeași plămădeală intelectuală: Asta-i proză?! Să fi văzut mai dăunăzi distracție și răs la „Amoruri un copil pribeag!”...

Deci publicul care a participat la spectacolul din 21 Iulie la „Astra” n'a fost nici numeros, nici pricepător. Unii dintre cei care ar fi putut să priceapă și să guste piesa Ioana, au crezut poate că-i mai nimerit să facă o plimbare prin alee în această fermecătoare noapte de vară cu lumină de lună. Mulți din cei care au venit n'au aflat ce-au dorit: comedie, care să-l facă pe om să se strâmbe de răs.

A fost însă și public înțelegător, care a aplaudat cu convingere și emoție — ce nu ți-o poate procura decât o realizare artistică armonică și integrală — pe d-ra Eugenia Voinescu, pe d-na Nelly Dordea și pe d-nii Marcel Gingulescu, Nicu Dimitriu, Toma Dimitriu și N. Angheliescu. În special interpretul lui Grișa a fost magistral.

Astfel de spectacole de adevărată artă sunt binevenite mai ales pentru corectarea concepției eronate despre valoarea pieselor și a interpretării lor, sobre și adecvate, concepție ce persistă la anumite categorii de spectatori nu atât din vina lor, ci din vina acelorora, care le pervertesc bunul simț și dreapta judecată prin farse de gust indoelnic, ca bunăoară fatmosul „Amor”, care pribegește nestânjenit prin toată țara, în loc să fie sugrumat din fașe, căci nu merită altă soartă.

Universitatea „Nicolae Iorga” dela Vălenii de Munte

de

ION BERCIU

Al doilea an începe acum la Universitatea populară dela Vălenii de Munte fără marele însuflețitor. Liga Culturală a Unirii Românilor a înțeles să continue gândurile lui Nicolae Iorga propovădite, cu o convingere de profet, timp de trei decenii. Era singură în măsură s'o facă, deoarece lupta lui pentru unitatea Neamului Românesc, întâi prin cultură, a fost dusă, atât între zidurile universității dela Vălenii, cât și prin Ligă.

Unitatea națională, bazată pe unitatea culturală: acesta este gândul cel mare, răscolitor, căruia Nicolae Iorga i-a închinat puterea sa de muncă de o viață, cutreierând toate ținuturile locuite de Români, scriind sute de volume, întreținând mereu vie, în fiecare clipă, ideea aceasta salvatoare.

După ce visul se intrupase, cititorul n'a ostenit să adăncească tot mai mult primul gând, chemând la aceste cursuri pe minoritari, ca să ne cunoască și să ne învețe limba și pe străini să ne iubească mai mult, printr'un contact direct cu cultura noastră. Brazda dela început a unei adânci unități culturale a continuat drumul ei normal, întregindu-se cu participarea nu numai la cursuri, ci la îndrumare a tuturor provinciilor, cu specificul lor.

Furtuna a răscolit totul, însă ea n'a putut duce cu sine tocmă elemen-

tul principal pentru care luptase uriașul tot timpul vieții sale: sufletul, idealul.

Universitatea continuă lupta, devenită azi tot așa de necesară ca la 1 Iulie 1908, când lua ființă așezământul.

Sunt și azi suferințe naționale mari, însuși visul cel mare este turburat de coșmarul cumplit al înfîngerii cuiului în inimă. Lumea este și azi răscolită de multe molime sociale și politice.

Rămâne însă din acțiunea acestei universități, condusă direct de întemeietor, amintirea înscrisă în fapte și în inimi, a vremii ce a fost și care va trebui să revină.

Candela aprinsă de preotul cel mare al națiunii noastre obidite ca să lumineze cărările tuturor fiilor spre lumina adevărată, arde încă acolo, în locul știut, amintindu-ne mereu datoriile noastre elementare și ținându-ne în față mereu icoana sfântă a patriei, cu marginile ei naturale.

Pe lângă prestigiul dat de întemeietor, Universitatea din Vălenii de Munte a căpătat și aureola unei mari creațiuni ideologice, care numără multe mii de martiri, căzuți pentru unitatea națională.

Liga Culturală acolo, Astra aici, continuă lupta pentru unitate și pentru refacerea vechilor hotare.

Nimeni nu poate nici

să împiedice nici să

scrie, nici să scrie

nică, fericit al care

el înțelege la vreme

și-și potrivește pasul

ca să nu fie trântit.

Takhepanes

O predică în pustiu

de Ion Colan

Japonezul își începe munca în zorii zilei și o sfârșește când nu se mai vede. Ziua de 8 ore de lucru este pentru el ceva necunoscut, iar săptămâna de 40 de ore, — experiență făcută în Franța sub guvernarea lui Leon Blum — a rămas un număr de varietate, privit de Japonezi cu mirare.

Lucrătorul european acolo n'are trecere, pentru că nu produce atâta cât Japonezul.

Departa de mine gândul de a spune că e bine așa și rău altfel. Legiurile sociale-muncitorești au temeiul lor, de ordin uman uneori, social alteori. Este doar știut că șomajul, iar nu lenea lucrătorului de a munci, a impus reducerea orelor de muncă.

Dar nu numai despre lucrătorul industrial va fi vorba aici, ci și despre ceilalți și în primul rând despre țărănul nostru care, credem noi, ar fi la mare preț chiar și în harnicul imperiu nipon.

Ce s'ar alege de toată munca agricolă, dacă s'ar impune țărănului o limită de opt ore?

Și cum de țărănul nu protestează niciodată, că se apucă de cosit la răsăritul soarelui și termină, ca și Japonezul, când peste brazde s'a lăsat întunerecul.

La arat, la semănat, la seceriș, la prășit, la tot ce face țărănul — adică cei 70% ai nației românești — extinderea legiurilor muncitorești ar duce la sărăcie. Peste legile facute de oameni, câmpul are legile lui fixate de Dumnezeu, rânduite astfel încât omul să le fie subordonat.

Așa dar, pentru 70% din populația României, o reglementare a muncii este imposibilă.

Dar așa, într'o doară, aș întreba pe liberii profesioniști: Câte ore lucrează ei pe zi?

Și dacă nu cumva, acățându-se de cele opt ore, n'ar fi obligați să tragă și ei obloanele, ca întreprinderile în faliment?

Medicul, care e sculat în miez de noapte de bolnavul ce-i bate la ușă, și-apoi stă la căpătâiul lui până dimineața, poate el lucra opt ore? Ar fi un act omenesc să spună celui ce are nevoie de îngrijirea lui: Vino mâne, între 8—12 și 15—18?

Dar inginerul-arhitect ce-și frământă zile și nopți întregi creierul pentru liniile armonice ale unei clădiri luate în construcție?

Dar omul de știință ce moare lângă eprubeta lui, numai să descopere cauza unei boli ce roade sănătatea omenirii, numai opt ore lucrează?

Mai luați apoi chiar și funcționarul de Stat și întrebați-l: În medie, într'o săptămână numai 48 de ore lucrează?

Nu cunosc, în viața aceasta, decât o singură și trainică fericire:

Munca!

Singură ea dă sens vieții, e scop

Continuare în pagina 7-a

Intoarcere de pe front

In peninsula Taman

Il dulce far niente

de

Ion Colan

Plutea Apa mortilor în aer.

Câteva găini scăpate de jumuleală — fiți siguri, mâne n'or mai scăpa! — ciugulesc din turta știrbă e unei Floare-Soarelui, căsăindu-se să desghioace sâmburii negri.

Soldații, răsturnați care pe unde-au apucat, incremeniseră toți, șatui de mâncare; unii poate și de viață.

O atmosferă liniștitoare, ca pe plaja dela Balcic după amiaza.

Imensa mașină de războiu stopase.

De le-ar fi dat în cap Rușilor să contra-atace în clipa asta, am fi sărit în mare, ca broaștele în lac, cu sensibilită deosebire, că broaștele ar fi ieșit seara la țarm, cu oac-oac-ul lor, iar noi

numai după trei zile, rotofei ca buștenii și fără oac!

Atât doar că nici Rușilor nu le arde de bătaie.

— Ei, acum ce facem?

— Păi știu eu?

Știam noi bine ce aveam de făcut, dar nu ne era a treabă, cum nu-i e vacii mele a citi pe Schopenhauer.

— Bogată peninsula asta! — mărăie sublocotenentul Barbone, așa ca să zică și el ceva.

Deocamdată nu-i răspunde nimeni, dar după vreo cinci minute, ca și când ecoul ar fi adus răspunsul, tot se îndură cineva:

— Grozavă!

Stăm pe-o bancă — scândură pe patru țaruși înalți — și ne bălângănim picioarele pe sub ea, cum fac copiii în scrânciob.

— Și zi așa, îți place?

— Păi da!

O nevastă își duce oala cu lături s'o verse într'o tranșee săpată în spațele băncii.

— Hei, hazalka, moloko este?

Femeia, cu sânii ca lubenițele înmuiate de căldură, pricepe aluzia, se-niaptă odată răsând cu toată gura și desvelind între buzele carnoase două șiraguri de dinți albi și lași ca lopețile, se'mbie:

— Pojaluste!

Ostașul a primit oferta fără interes: — De-ar hi fost lapte bătut, treacă-meargă; dar așa, pe căldura aiasta, dracului îi trebe!

Boreasa și-a văzut de treabă.

Adie un vântuleț, numai cum e bine.

Câmpia coboară în pantă dulce

până spre intrândul mării, golful Maly-Kut, unde printre pomi, la cel mult doi kilometri, sunt satele gemene, Batareika Mare și Batareika Mică. Dincolo de golf, orașul Taman se vede ca în ocheanele caleidoscopului de circ; tocmă în vârful acestui Maly-Kut, orașelul Saporoskaia.

Se vede și Kerciul, peste strămoare, bine voalat de tremurul aerului încălzit.

Și cum stăm așa, de vreun ceas, cu ochii pe jumătate adormiți, ca motanii pe vatră, sfânta liniște a crăpat, ca zidul de cutremur: artileriei germane cu tragere lungă din gara Kerci, ce i s'o fi năzărit, ce nu, că s'a pornit să tragă în cele două Batareici, de ți-e mai mare dragul. Loviturile parcă le pune cu mâna.

— Harașo! — face Lugojanu.

— Schön! — face un Neamț.

— Wunderbar! — se extaziază altul, dând foc brichetei pe turul pantalonilor.

Economice

Fuziune bancară

de Ion Opris

Funcțiunea economică, socială, culturală și națională indeplinită cu mare succes de băncile românești din Ardeal, mai cu seamă în vremea stăpânirii maghiare, ne este foarte cunoscută. D. prof. I. Gârbacea, într'un număr recent al „Gazetei Transilvaniei”, s'a ocupat de aportul hotărîtor adus cauzei poporului nostru de aceste modeste „băncuțe”. Dovezile prezentate sunt o pagină frumoasă de istorie economică a Românilor de dincoace de munți.

După unire, băncile ardeleni și-au continuat activitatea, însă împrejurările fiind altele în cadrul României mari, scopul lucrativ a fost mai pronunțat. Explicația trebuie să se caute și în concurența mare a instituțiilor indigene, proaspăt stabilite pe teritoriul desrobite, care dispuneau de mijloace bănești superioare și care reușeau să acapareze întreaga piață transilvană.

În asemenea condițiuni era firesc ca băncile ardeleni să se acomodeze situației noi, pentru a nu fi silite să lichideze. Dela acel atât de caracteristic element al solidarității Românilor ardeleni nu se mai putea aștepta asigurarea existenței acestor instituții de credit românești, întrucât cele venite din București erau tot indigene, iar lumea mergea acolo unde primea condițiile mai avantajoase. Depunătorii încredințau economiile lor băncilor care plăteau dobândă urcată, iar împrumutătorii căutau instituțiile cu mijloace financiare mai puternice. Investițiile enorme industriale și comerciale, ca și noile construcții de tot felul, nu puteau fi finanțate de băncile ardeleni cu posibilități reduse, care se bazau numai pe o clientelă românească, în majoritate țărani, și pe micii meseriași la orașe.

Astfel, băncile ardeleni nu au putut lua parte la câștigurile oferite de noua situație economică, atât de favorabilă comerțului bancar.

Funcțiunea lor însă, din punct de vedere social și național a rămas aceeași, din trecut, ele servind numai interesele Românilor, la sate ca și la orașe, prin creditele mărunt pe care le-au acordat.

Piața economică a Transilvaniei după unire n'a putut fi satisfăcută numai de creditele băncilor mari indigene și astfel și-au făcut apariția câteva bănci streine, care au stors câștiguri grase dela o clientelă românească. Câștigurile acestea treceau granițele țării.

Peste această situație a venit conversiunea datoriiilor agricole, cu efectele ei dezastruoase pentru organismul bancar propriu Românilor ardeleni. Multe bănci au lichidat, altele vegetează și azi, fără nicio speranță — deocamdată cel puțin — de refacere.

Au fost însă și cazuri că am înregistrat fuziunea a două sau mai multe bănci locale, „băncuțe” cum le numește, pe drept cuvânt, d-l prof. I. Gârbacea. Încercarea a fost fericită. Acolo unde s'au ivit fuziuni de bănci mici, a apărut grabnic o instituție puternică, ce a trecut mai lesne peste obstacolele

întâmpinate și a obținut rezultatele așteptate.

Și aici am vrut să ajungem: la concentrarea băncilor noastre mărunt în unități mai puternice, cu alte posibilități de activare și de servire a intereselor poporului nostru.

Cunoaștem cazul *Băncii Șercăiana* din comuna Șercaia, județul Făgăraș, care a fuzionat cu alte șase instituții de credit din județul amintit. În felul acesta Șercăiana și-a salvat existența și nu numai atât, dar ocupă azi pe piața orașului Făgăraș un loc onorabil, alături de celelalte bănci locale și mai ales de bătrâna bancă *Furnica*.

O mare personalitate a vieții noastre economice remarcă zilele trecute frumoasa realizare a băncii Șercăiana și se întreba, pe bună dreptate, de ce oare nu se întâmplă și fuziunea băncilor românești dela Făgăraș: *Furnica* și *Șercăiana*, care pot da naștere la o instituție puternică, cu alte posibilități și mijloace de activare în regiunea aceasta curat românească, servind și mai bine interesul economic al poporului nostru.

Am luat numai ca model cazul băncilor românești dela Făgăraș, am dat această sugestie de interes colectiv, fiind bucuroși să o vedem cât mai grabnic realizată. Și, acest exemplu poate fi urmat de alte bănci mici, care, de câțiva ani, au numai operațiuni lipsite de însemnătate.

Dacă „unirea aduce putere”, să trecem la înfăptuire pe teren practic economic care să întărească elementul autohton.

Timpuri de glorie

de

N. Baboie

Urgia acestui războiu necruțător, era fatal să se abată și asupra încântătoarei grădini mediteraniene: *Sicilia*. Nu pentru prima oară se întâmplă acest lucru în lunga dar sbuciumată istorie a acestui fermecător colț de țară. Poziția sa predominantă în M. Mediterană, faima pământului său bogat și blândețea climatei au ademenit nenumărate popoare, posesiunea ei a fost disputată, în cursul veacurilor, de atâtea neamuri.

Primii locuitori ai acestei insule, încă în epoca preistorică, au fost *Sicani*. Dela ei ne-au rămas primele urme de civilizație: uelțe, vase și chiar monumente.

În epoca istorică găsim aici pe *Siculi* care s'au așezat în partea sud-estică a insulei, un popor de rasă latină. Ei au întemeiat aici câteva orașe dispărute în iureșul navalilor de mai târziu.

În jurul anului 1000 a. Hr. au pătruns în Sicilia poporul *Fenicenilor*, neam de rasă semită, venit din Siria, alungat fiind din bazinul răsăritean al Mării Mediterane de puterea de expansiune colonială și economică a poporului grec. Fenicienii au întemeiat în Tunisia colonia *Carthago* (oraș nou) care a isbutit să pună stăpânire pe întreg bazinul occidental al Mării Mediterane. Pornind de aici au ocupat coasta de apus și miazăzi a insulei, întemeind numeroase colonii, între care cea mai puternică orașul *Palermo*.

Pe urmele acestora au descins în Sicilia și în Sudul Italiei *Grecii* prin sec. VIII. a. Hr. Ei au regăsit aici clima, vegetația și ocupațiile pe care le-au lăsat în țara lor. De aceea ei nu s'au mulțumit cu simple stațiuni comerciale, ci au ocupat teritoriul întins. Coloniile lor, așezate în partea de răsărit a insulei, în câmpii roditoare, au luat reședință o puternică dezvoltare. Atât de numeroase erau coloniile grecești, încât acest ținut împreună cu Sudul Italiei a fost numit *Grecia mare*. Între acestea amintim: *Kefaladon*, *Zancle* sau *Mes-*

sina, *Siracuză*, *Naxos*, *Leontini*, *Catania*, *Gela*, *Himera*, *Licata*, *Sellmonte*, *Empedocle*, *Agrigente* etc.

Între cele două popoare stăpânitoare ale insulei trebuia, după cum era și natural, să izbucnească o aprigă rivalitate, care va transforma Sicilia într'un câmp de lupte sângeros și îndelungat.

În acest timp *Romanii*, care cuceriseră Sudul Italiei, folosindu-se rivalitatea de pe insulă, puseră stăpânire pe Messina. Șase deenii de lupte nefârșite le-au trebuit Romanilor, în care timp au cunoscut adeseori înfrângeri dureroase, până au reușit să cucerească Sicilia din mâna *Punilor*, cum numiau Romanii pe Carthaginezi, și să o prefacă în provincie romană, la anul 202 a. Hr.

În ciuda acestor rivalități, războaie și distrugerii, Sicilia a trăit în anticitate timpurile cele mai glorioase ale istoriei sale, când s'au creat splendide monumente de artă, exemplare rare ale culturii și civilizației ei trimilenare. Urmele acestui epoci înfloritoare le întâlnim la fiecare pas, spiritul creator al geniului grec și roman respiră din fiecare colțșor. Clădiri monumentale, teatre, temple, băi, apeducte și fortificații sunt mărturie pe care vremurile aprige de mai târziu nu le-au putut șterge.

O ghirlandă de orașe se înșiră jur împrejurul insulei, ca măgelele pe apă, vestindu-ne și azi faima lor de odinioară. În colțul de Nord-Vest străjuește „scoica de aur”, „fericitul”, cum îl numesc localnicii, orașul *Palermo*, întemeiat de Fenicienii. Printre evantaiul de palmieri și grădinile splendide de flori, portocali și lămâi se profilează cupole, turnuri și siluete de clădiri somptuoase, neîntrecute creații ale artei grecești, maure și romane. Cei mai mare oraș din Sicilia, cu 390.000 locuitori, este azi capitala întregii insule.

Nu departe de aici orașul grecesc *Termini*, ale cărui ape au dat lui *Hercule* tăria și vigoarea mădularelor, rivalizează în grație și frumusețe cu privilegiile încântătoare ale capitalei.

Cel mai mare port al Siciliei e *Messina*. Așezat într'un golf de forma unei seceri uriașe, refugiu minunat al corăbiilor din fața vânturilor și furtunilor ce se abat pe aici atât de des. Cei vechi, cu fantazia lor bogată, vedeau coasa pe care zeul Saturn o aruncase în mare, de unde numele lui grecesc de *Zancle*. Portul numără 182.000 de locuitori.

La poalele vulcanului Etna se află portul *Catania* cu 230.000 locuitori. Încoronat de câmpii deosebit de roditoare, unde putea zeita Ceres să învețe pe oameni munca câmpului decât aici? Locuitorii acestui ținut, blânzi, veseli, primitivi și foarte inteligenți sunt de origine grecească mai curată decât Grecii din patria-mamă.

O civilizație strălucită s'a dezvoltat odinioară în colonia grecească, *Siracuză*. În timpul ocupării ei de Romani avea 80.000 de locuitori, ceea ce este enorm pentru vremurile acelea. Datorită matematicianului Archimede, orașul a depus o îndârjită împotrivire Romanilor. Preocupat de problemele sale geometrice, învățatul desemnase pe nisip câteva cercuri și nu observase pe Romanii care intraseră în oraș. Soldatului roman, ce se repezi la el să-l ucidă, îi adresă celebrele și ultimele sale cuvinte: „Noli tangere circulos meos”. Gloria acestei colonii azi a apus, rămânând în urma altor orașe siciliene.

Nu putem să nu amintim în aceste rânduri fugare teatrul din *Taormina* și templul lui Iupiter și al Concordiei dela *Agrigente*, *Girgenti* de azi, adevărate capodopere ale artei grecești, conservate atât de bine.

Nu este oare o adevărată crimă ca o cultură creată cu atâtea jertfe și atâtea străduințe să fie distrusă de bombele aruncate cu atâtea pasiune sportivă de civilizația noastră modernă?

In jurul portativului

Concert de muzică franceză

de Lia Busuioceanu

Institutul Francez de Inalte Studii în România a oferit orașului nostru, cu generoasă eleganță, un concert de muzică franceză, executat de doi cunoscuți artiști bucureșteni: violonistul Sandu Albu și pianistul Ion Filionescu.

Încercarea de a anunța un concert cu intrare liberă și fără invitații, pare oarecum riscată. Totuși, rezultatul a fost cât se poate de mulțumitor. Un public numeros și civilizât a ascultat în liniște și a răsplătit cu aplauze realizările celor doi artiști. Poate că sistemul acesta e mai bun decât acela al invitațiilor personale, fiindcă trezește interes numai la adeverații iubitori de muzică, pe când la invitații răspund uneori, fie din politeț, fie din snobism, și oamenii pentru care două ore de muzică serioasă constituie un adevărat supliment. De fapt, una din condițiile succesului rămâne calitatea manifestărilor; și Institutul Francez nu neglijează această condiție. Atât concertul din seara de 16, cât și conferința ținută aici, acum câțiva timp, de directorul Institutului Francez, Dl Jean Mouton, au atins un nivel care depășește scopul informativ al simplei propagande și au obișnuit publicul să răspundă cu încredere la asemenea manifestări.

În partea întâi a concertului am ascultat o sonată de Jean-Marie Leclair — un contemporan al lui J. S. Bach — reprezentativă pentru muzica epocii, cât și pentru caracteristicile permanente ale muzicii franceze: eleganță melodică, claritate de gândire și multă ornamentație.

A urmat apoi celebra sonată a lui Cezar Frank, pe care nu de mult, Bra-

șovenii au avut ocazia s'o asculte în magistrala interpretare a lui George Enescu. Romanța gravă, de mistică profunzime, a acestui compozitor, constituie o excepție în tradiția muzicală franceză și se datorește poate originii autorului, născut la Liège.

În partea a doua am ascultat o serie de plese mai scurte de muzică modernă: Gaubert, Fauré, Ravel și *Vânătoarea*, de Jean Baptiste Cartier, în care predomină virtuozitatea scumpă contemporanilor lui Paganini.

Concertul s'a încheiat, cu *Tzigane*, de Ravel. Factura acestei plese, ca înșiră melodică și strălucire tehnică, amintește mult Rapsodiile lui Liszt, cu tot modernismul el armonic.

Insistențele aplauze ale publicului au mai obținut la sfârșitul concertului și o pleșă de Debussy.

Dl Sandu Albu e un artist conștiințos, care-și îngrijește cu multă amănunțime atât interpretarea cât și tehnica. Realizările d-sale ar fi însă mult mai convingătoare, dacă la aceste calități s'ar adăoga și oarecare căldură.

Acompaniamentul dl Filionescu, inteligent și frumos nuanțat, e o prețioasă colaborare pentru violonist. D-sa a realizat adevărate minuni pe instrumentul atât de îngrat pe care a fost silit să cânte.

De unde va porni odată mult așteptata inițiativă care să dăruiască Brașovului românesc un plan de concert? S'ar pune astfel capăt suferințelor la care sunt supuși pianistii români, condamnați să lupte cu preistoricele fosile sonore ale sălilor brașovene.

FOAIE

PENTRU

MINTE, INIMA SI LITERATURA

SERIA
II

ANUL
I

Nr. 4

SĂPTĂMÂNAL PENTRU CULTURA SATULUI
REDACTAT DE GH. TULBURE

1943

Puterea cuvântului

de Axente Banciu*)

Puterea cuvântului covârșește orice altă putere pământească : a cuvântului sincer, izvorât din adâncurile inimii, încălzit de vâpala simțirii, spus în limba marelui tale adorate. Prinde, uneori, și cuvântul mincinos, uns cu miere, dar lipsit de rădăcina încredințării nestrămutate. Trăinicia înfăptuirilor lui, însă, e ca a palatelor zidite pe nisip.

Cuvântul ne-a păstrat viu sufletul înaintașilor noștri cu toate bucuriile, suferințele, nădejile și dorurile lor. El este vrăjitorul care întărește credințele, înjumătățește suferințele, strânge rândurile în fața dușmanului, făcând eroi din nevoiași și zid de oțel din piepturi omeneste...

El încheagă în formă înțeleasă visurile noastre, făurind din ele „fapte care nasc fapte ce înalță și duc viața înainte“, lărgind-o, îmbogățind-o.

Cuvântul este veriga între ziua de ieri, de azi și de mâine.

El este sfetnicul cuminte care cu lumina trecutului luminează cărările vremurilor de față și ale celor viitoare.

Și tot el este fermecătorul care ne intrupează lumi nouă cu oameni mai buni și cu vieți mai frumoase, din pilda cărora se hrănește sufletul nostru vecinic chinat de dorul unor zări mai senine, cu mai mult soare și mai multă tihnă.

Articol publicat la 1917 în ziarul „Ardealul“ redactat de prof. O. Ghibu în Chișinăul Basarabiei și iscălit T. Răbeagul.

Continuare în pag. 6-a

Calul troian e tot în biserică

de Gh. Tulbure

Sectele religioase au fost, în sfârșit, desființate. Casele lor de întrunire sunt puse sub lacăt. Cinste și mărire legiuitorului. Dar legea n'a desființat pe sectari. Cultul lor l-a oprit, dar ei continuă să existe. Ei viermuesc nestingheriți pe aceleași cărări subterane. Ei tac, urăsc și așteaptă. Când trece pe lângă preotul satului, sectarul îl ocolește sau îi întoarce spatetele. Îi sfidează ca să-i arate lipsa de respect. Preotul, om cu duhul blândeții, dă bi-nețele și-și vede de drum. Dar gândurile lui sunt turburate. Ce să facă acum cu acești fanatici, care se adună clandestin și completează sub

vălul nopții? Cum să-și refacă unitatea de credință a turmei, în lipsa căreia nu este pace în suflete? Legea i-a venit oarecum în ajutor, dar nu-i dă niciun mijloc de constrângere. Și totuși el nu poate să stea cu mâinile în sân.

El știe că sectarii sunt francmasonii satelor, în ediție populară. Ei nu sunt simple oi rătăcite, ci sunt lupi în piele de oaie. Ei nu sunt vizionari meditativi, ca cioabanul din Maglavit. Ei sunt agenți activi și destructivi în

slujba dușmanului de totdeauna al creștinătății.

Ei nu sunt uscături în cordul verde al bisericii. Ei sunt viermi, ce rod la rădăcina pomului de esență divină. Acest cal troian trebuie scos din cetatea noastră.

Dar cum?

Căile, mijloacele și procedurile de urmat, oricât s'au discutat, nu sunt limpezi. Iată motivul pentru care am primit să deschidem coloanele „Foi“ noastre și să dăm cuvântul tuturor celor care au ceva de spus în chestiune.

Facem începutul cu părintele Ion Turcu, care are la activul Sfinției Sale recentul „botez dela Țânțari“.

Fel de fel

Creșterea copiilor la Chinezi

La vârsta de opt ani orice copil din China intră în „școala mică“. Aici învață să măture, să stropască, să intre și să iasă din odaie cu bună cuviință, să primească pe oaspeți cu politeț, să răspundă cuviincios și cu supunere aceluia care-l cheamă sau îl întreabă ceva. Mai învață cum să se poarte în biserică și între oameni. În sfârșit vine scrisul, socoteala și muzica.

Educația chineză are un singur scop: să formeze omul.

Câne poștar

Intr'un sat din America de sud, factorul poștal este un câne. El pleacă în fiecare dimineață la gara din satul vecin și așteaptă trenul. Din vagonul poștal i se aruncă un săculeț cu scrisori, pe care cănele îl apucă cu dinții și-l duce frumos și cu credință de câne până în satul său, la primărie. Cu dus și întors face zilnic vreo 12 kilometri.

Oameni cu inima în partea dreaptă

În Germania s'au făcut cercetări cu ajutorul aparatelor de radiografie și s'a constatat că tot la cinci mii de oameni unul are inima în partea dreaptă. Până acum au fost examinați 1 milion de oameni. Dacă locuitorii Germaniei sunt în total o sută de milioane, atunci cam 20 de mii din ei au probabil inima în partea dreaptă a pieptului.

Un țăran

Crâmpetu din „Lupta dela Mărășești-Oltuz“

În luptele din războiul trecut se găsea la un post de observație sergentul Ion Bogdan din artilerie. Era un oltean vânos, de fel din Dolj, cu ochii limpezi și fața roșie de sănătate.

Atacul începe. Ofițerul sosește la postul de observație. Cu telefonul la ureche, liniștiți și hotărâți dădeu comanda bateriilor noastre. Când tunurile dușmanului începuseră să bată în plin pe infanteriștii noștri, când, mai la vale, se apropiau gazele ucigătoare și moartea

ne secera feciorii care cădeau ca snopii, ofițerul, cu pumnii strânși și cu fața palidă, începu să plângă. Sergentul Bogdan Ion, țărănul voinic și cumpătat la vorbă, privi lung pe comandantul său și clătina din cap zise :

— „Plângeți pe cei care mor, domnule locotenent...Ne plângeți țara cotropită de dușmani. Dar orice s'ar întâmpla, eu zic că țara noastră nu va pieri. Noi, țărânii, prea ne iubim brazda și glia pentru ca să ne poa-

tă cineva răpune. Când am plecat la luptă, am spus nevastă și satului întreg, că mergem să desrobim Ardealul.

Românul e obraz subțire, domnule locotenent. Cum să ne întorcem acasă fără ca Ardealul să fie alipit la țara noastră? Orice ni s'ar întâmpla, răbdăm. De ar fi să murim, fie! Dar acasă nu ne putem întoarce fără Ardeal“.

Ofițerul ridică capul sus și privind pe ostașul-țăran în față, i se păru că nu mai era în haina lui mototolită de tranșeu, ci că, în fața lui, era un adevărat boier oltean. Ii strânse mâna cu putere, fără să spună o vorbă.

Din clipa aceasta ofițerul s'a simțit mai strâns legat sufleteste de acest țăran.

V. Serdaru

Către luminătorii satelor

Pentru orientarea celor care ar dori să colaboreze la săptămânalul nostru, facem cunoscut, că în „Foaia pentru minte, inimă și literatură“ publicăm de preferință articole de îndrumare, cunoștințe din domeniul cultural, agricol, cooperatist, tehnic, sanitar, igienic și naturalist, cu un cuvânt

tot ceea ce se cheamă: **știință popularizată.**

Deasemenea : pagini din trecutul neamului, legende istorice și religioase, povestiri din viața satului, istorioare cu tâlc, snoave și anecdote cu umor neaoș românesc, sănătos, pilduitor și desfătător.

Cărturarii satelor sunt rugați să ne comunice orice informații privind fapte culturale, manifestări bisericesti, școlare și naționale, realizări economice, tinzând la propășirea populației rurale, cum și alte evenimente însemnate din viața satelor, proprii să stimuleze energiile și să fie date ca exemple pentru alții.

Sectarismul în satele noastre

de Pr. Ioan Turcu

I.

Problema anarhiei religioase, cunoscută sub numele de sectarism, a fost debătută, mai ales în latura ei doctrinară, de condeie competente. Numeroase cărți, broșuri și reviste ocupă loc de seamă în bibliotecile parohiale sau personale ale preoților, cărora le revine în primul rând misiunea de proporții istorice a readucerii în staul a atâtor suflete pierdute deopotrivă pentru ortodoxie ca și pentru națiune.

Oricât de bogată ar fi însă bibliografia de cunoaștere și combatere a sectelor, pusă în iumină de teologi de marcă, credem, că nu va fi fără folos contribuția — de sigur prea modestă, a documentelor particulare, fructe ale experienței sau ale analizei, — adusă de slujitorii altarelor, ale căror ogoare duhovnicești, din pricina unei insuficiente vigilențe, a unei oneroase moșteniri sau a unui prielnic climat geografic și moral, au fost și sunt încă contaminate de virusul sectar, care sapă la temelia sănătoasă a dreptei credințe și a statului nostru național.

Călăuzit de această convingere, condeiu nostru se va sili să aștearnă pe hârtie o seamă de gânduri și fapte, în tot cazul sincere și curate, cu privire la cauzele generatoare ale acestor

Continuare în pagina 6-a

Puterea cuvântului

Continuarea din pagina 5-a

Cuvântul este atotputernic. Chemarea purtătorilor cuvântului e dintre cele mai frumoase, dar și dintre cele mai grele.

Ce poate fi mai greu decât a zăgăzui pornirile rele, a ajuta pe cele bune, ghintuind puterile rășlefe într'o ghioagă gata a izbi fără milă în capul oricui s'ar încumeta să se atingă de dreptul nostru: dreptul de a trăi pe pământul nostru viața pe care noi ne-o dorim.

Iată de ce e păcat nelertat fiecare vorbă nesocotită, îmbrăcată în formele tiparului. Căci ea în loc să înalțe, coboară; în loc să zidească, dărâmă, în loc să micșoreze răul și suferința, le mărește.

Azi, când lau pana în mână vorbele se înșirule atât de anevoie pe hârtie.

Nici odată n'am simțit ca acum povara răspunderii ce o avem înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor, pentru fiecare cuvânt ce-l încredințăm aripei tiparului.

Imi dau seama, că ceata gălăgioasă a celor care aruncă ochii peste gazetă, ca să cunoască amănunțele cutărui scandal sau lista spectacolelor din acea seară, s'a înlocuit azi prin mulțimea celor tăcuți „cu capul foc și gândul pară”, care în paginile ei caută razimul nădejților lor, propteaua credinței în biruința Dreptății și a Adevărului.

Mă mai gândesc apoi că, azi, în cumpăna sufletului celor însetați de dorul vorbeii românești, fiecare cuvânt altfel apasă decât în alte vremuri, altfel i se cântărește conținutul, fiindcă fiecare cititor vrea să-l stoarcă tot înțelesul.

Sfiala care mă stăpânește în fața tiparului, e sfiala omului cu gânduri bune, care, în fața miilor de cititori, se teme nu cumva, răstălmăcindu-i-se vreo vorbă, să picure otravă în loc de miere în sufletele care, prin suferințele de până acum, și-au ispășit toate păcatele.

Sectarismul în satele noastre

de Pr. Ioan Turcu

Continuare din pagina 5-a

tei concepții de trăire religioasă-morală de extrema stângă, care este sectarismul. Aceasta cu atât mai mult, cu cât „Foia pentru minte, inimă și literatură”, săptămânalul atât de mult așteptat în lumea satelor, oferă atâtor anonimi cărturari o largă ospitalitate pentru desbaterea problemelor religioase, culturale, naționale și economice menite să contribuie la ridicarea nivelului de viață a țaranului nostru, temelia de totdeauna a țării.

Ziua Domnului

Rugăciuni și icoane

Preotul nu îmbracă veșmintele, nici nu începe sfânta Liturghie înainte de-a se închina în fața iconostasului.

Icoanele, ca niște puteri vii, îndrumă, întărește și înalță pe cel ce se roagă.

Isus Hristos, senin, liniștit, blând, mângâietor și deosebit de plăcut la vedere, împreună cu Maica Domnului, te urmăresc cu privirea, te apropie, ca să-ți alunge necazurile sau orice gând străin și împreună cu cete de arhangheli și îngeri-crainici, toți vin în ajutorul preotului, care se roagă: „Doamne, trimite mâna ta dintru înălțimea locașului tău și mă întărește în slujba ta... ca neosândit să stau înaintea înfricoșatului tău scaun și să săvârșesc jertfa cea fără de sânge“...

N'ați observat că atmosfera senină și caldă pe care icoanele sfinte o aduc în biserică, încetul cu încetul se pierde din casele creștinilor noștri?

Altfel de sfinți întâlnești: cu mușchi de atleți și cu fețe îmbujorate, nu ca în vechile picturi bisericești: supți de post, rugăciune și lacrimi, pentru că sfântul n'a dus traiu îmbuibat.

Mai mult; întâlnești în casele

unor creștini două icoane multilate îngrozitor: icoana blândului nostru Păstor și a Maicii Domnului cu inima scoasă, străpunsă de sabie și arzând în flăcări.

Chipuri de felul acesta apar în serii, ca piesele unor mașini. Ele abat gândul și inima mai mult spre „albia uscată a cugetării păgâne-moderne, decât spre izvoarele vii ale simțirii vechi creștine“.

Cât suntem noi de departe de casele bătrânilor noștri, care își împodobeau căminul cu icoane românești pictate pe sticlă, îmbrobodite cu ștergar și pline de mireasma florilor de busuioc!

Licărirea tremurândă a candelii — în zile de sărbătoare, prigoană, grindină, cutremur sau vreme grea — ardea în fața sfintelor icoane, potolind mânia venită asupra oamenilor și îndemnând sufletul să-și ia sborul prin rugăciune spre tronul cel sfânt al lui Dumnezeu.

Ele, icoanele vechi românești, chiar dacă erau pictate cu stângăcie pe sticlă, păstrau în casele Românilor atmosfera caldă, credința nebiruită și sufletul neamului nostru curat.

Casele strămoșilor noștri, cu

icoanele lor vechi, senine și pline de lumină, parcă erau un colț curat și sfânt dintr'o biserică.

Ele schimbau fața intimă a căminului și, ca icoanele din biserică, potoleau patimile, aduceau pacea, fără de care este cu neputință să te rogi.

Iată de ce și preotul, înainte de-a începe sfânta Liturghie, se apropie de icoana Mântuitorului Isus Hristos și se roagă: „Prea curatului tău chip ne închinăm, Bunule... și la icoana Maicii Domnului: „Ceea ce ești izvorul milei, învrednicește-ne pe noi milostivirii“...”, apoi în alte două părți, pentru ca rugăciunea sa, lipsită de putere și vieță cerească, să se încarce de roua binecuvântată a celor ce sunt aleșii cerului și ocrotitorii noștri pe pământ.

Așezați în case icoane sfinte, aprindeți și candela și murmurăți și rugăciunea înaintea lor.

Tot de aici se va aprinde într'o zi nădejdea sfântă și credința care va avea putere să mântuie sufletul pustii și răvășit de patimi.

Pr. Ioan Scurtu

Predici în pustiu

Cine are dreptate?

Deoarece „Predicile” mele apar vinerea în „Foia pentru minte”, m'am hotărât și eu (acest glorios adaos al Gazetei fiind destinat poporului dela țară), să las preocupățiunile mai înalte pentru celălalt număr al Gazetei și să mă ocup aci mai mult de lucruri mai simple, mai bătaoare la ochi, mai ușor de înțeles. De altfel, D-l G. Tulbure, care a luat asupra sa redactarea Foii, ne dă singur dovada în ce spirit, cum trebuie scrisă, ca să poată fi ușor înțeleasă de cititorii dela țară.

Pentru azi vreau să desleg problema: Cine are dreptate: tradiția sau știința, reforma sau conservatismul, reînnoirile sau obiceiurile străvechi? Se zice doar cu drept cuvânt: „Înapoi la credința strămoșilor noștri, înapoi la omenia lor“. Ei ne-au arătat cum se poate clădi o țară, cum crucea trebuie însoțită de sabia vitează spre a o putea apăra contra dușmanilor, cum cuvântul dat valora mai mult, decât o sută de înțelegeri scrise, cum limba, dragostea de țară și credința în Dumnezeu se contopeau sub cuvintele „legea românească“, pentru care trăiau sau muriau cu aceeași vitejie, cum vieța simplă, nepretențioasă îi scotea din toate încurcăturile. Și cu toate astea sunt unele lucruri unde ne putem depărta de strămoși.

Iată unele din ele: baia, ferestrele, construcția și orientarea casei. Când la Versailles, lângă Paris, am vizitat marele Palat al regilor Franței, clădit de Ludovic al XIV-lea, supranumit Regele Soare, n'am văzut în tot minunatul palat de marmoră o singură cameră de baie. Nu e deci mirare, că nu prea e prieten băii dese nici poporul nostru. Nu putem cere să-și construiască țaranul nostru în căsuțele lui mici de țară câte o cameră de baie; nu putem cere să adopte deodată Sauna finlandeză, baia de aburi, pe care o are fiecare țaran simplu în Finlanda (o șură mică în care peste bolovani fierbinți se aruncă apă și unde în fiecare dimineață intră toată familia; aburii sunt urmași de scufundarea repede în unul din nenumăratele lacuri ce înconjoară casa); dar o altă concepție despre baie trebuie să cerem pe baza principiului: nu răcești niciodată când căldura ce o produce corpul este mai mare decât căldura pe care o pierzi; baia deasă este cel mai bun reînviator și oțelitor al corpului; cea mai simplă lege de igienă și oțelire este spălătul cu apă rece până la brâu în fiecare dimineață.

S'a dus, de asemenea, vremea, care de altfel dădea poezia tuturor orașelor și satelor din evul mediu: case cu ferestruici mici, străzi strănte.

Ferestre mari, des deschise, orientate spre Sud-Est se cer azi dela o construcție sănătoasă; străzi largi în orice sat și orice oraș, așa de largi ca clădirile să nu-și mănânce soarele una alteia.

Cine are dreptate?

Iată cum ne exprimăm, ca să împăcăm și capra și varza: Pe fondul de cinste și omenie al strămoșilor noștri — forma vieții exterioare în sensul ideilor noi poate și trebuie să fie schimbată.

Dr. M. Suciu-Sibias

Eroii noștri

Râșnov

Alexe Dihoiu

ostaș

Văduva Ana Dihoiu, de 73 ani, mai avea un fecior mai mic ca ceilalți, Alexe, născut la 25 Decembrie 1913.

Era necăsătorit, pe când ceilalți frați, patru băieți și două fete, își aveau rostul lor.

Alexe, cel mai drag copil al mamei, a fost dăruit țării.

A plecat în războiu cu un Bat. de V. M. în 1941. Multe sunt luptele la care a fost părtaș, dar la 1 II. 1942, cade rănit mortal în luptele dela SIMFEROPOL.

Tot acolo, o sfântă cruce îi străjuește mormântul.

Știri din Săcele

Festival

În seara zilei de 17 Iulie a. c. în Satulung, în localul „Soare”, secția „Muncă și Lumină” a Uzinelor Astra—Brașov a dat un „Festival artistic”. Incepând cu „Imnul Regal” au urmat apoi mai multe coruri na-

ționale executate de corul Uzinelor Astra, de sub conducerea d-lui Prof. Niculescu. Dansurile naționale executate de o echipă pasă sub conducerea D-lui Bianu („Ciobănașul”, urmat de Dansul marinarilor), au fost o surpriză pentru spectatori.

Orchestra de acordeoane, de sub conducerea pricepută a d-lui Bartos a fost bine înche-gată. A urmat plesa „Ca'n fil-

me”, comedie într'un act de T. Mușatescu, jucată cu multă pătrundere a rolurilor. Din artiștii—diletanți remarcăm de D-ra Moarcăș, apoi D-l Căliman, urmat fiind de D-nii Titi Dobrescu, Toni Brânză D-șoara Gârneț și D-na Breazu.

Organizarea scenei a avut-o d-l Franțuzo Constantin, iar de partea decorativă s'a în-grijit d-l Gall.

O predică în pustiu

de Ion Colan

Continuare din pag. 1-a

și mijloc în același timp. Toate celelalte sunt trecătoare.

Dacă ți-i drag să lucrezi, nu contează numărul orelor de muncă pentru sănătatea ta. Omul harnic, oriunde ar fi pus, face să rodească tot ce-i în jurul lui.

Problema are, deci, o latură ce n'are nimic aface nici cu umanul, nici cu socialul: *dragostea de muncă*.

De ce, adică, n'am legifera, ținând seamă de jurisprudența pe care ne-o oferă un stup de albine, sau un mușuroiu de furnici?

Și dacă ne e greu să citim ce s'a scris despre aceste două împărății adânc socializate, vieța țaranului în multe privințe ne-ar putea servi îndreptar.

Saltul din stratosferă

Tehnica saltului cu parașuta

La început obiect de curiozitate și senzație în marile bălciuri, parașuta a devenit cu timpul un mijloc de salvare folosit de aviație. Ea și-a pierdut caracterul senzațional pentru a-l căpăta pe acela de salvare a vieții omenești.

Orizonturi tot mai largi

În mod natural s'a născut ideea ca parașuta să fie folosită și în alte scopuri. S'a ajuns astfel la gândul lansării în timp de războiu, cu ajutorul ei, a soldaților sau unităților în spatele inamicului, pentru ca acesta să fie atacat din două părți. Această idee, încercată timid și în primul războiu mondial, a dus la constituirea trupelor de parașutiști, care a luat o mare dezvoltare, mai cu seamă după succesele vânătorilor parașutiști germani în Belgia, Olanda și Creta.

Saltul dela mare înălțime este mai avantajos dintr'un punct de vedere, fiindcă avionul de transport este astfel mai puțin periclitat. Desavantajul este însă că, de la mari înălțimi, parașutiștii nu pot fi lansați cu precizie în punctul voit, și în timpul căderii unitatea se risipește prea mult. În genere lansarea se face dela altitudine medie, luându-se în seamă și securitatea avionului și posibilitatea ca parașuta să se desfășoare.

Saltul dela mari înălțimi

Pentru a se salva, aviatorul este adesea nevoit să sară dela mari înălțimi, uneori chiar din regiunile stratosferice. În această privință s'au făcut cercetări științifice care au dus la rezultate interesante. Intrucât rămânerea fără aparat de oxigen la înălțimi între 6000-9000 metri este posibilă numai un timp foarte scurt, aceste regiuni trebuie străbătute cât mai repede. Timpul de cădere cu parașuta deschisă este de circa 2 minute și 40 secunde între 12.000 și 10.000 metri, de încă 3 minute până la 8.000 metri și de 9 minute până la 6.000 metri. Acest timp este atât de lung încât se produce moartea prin sufocare. Parașutistul moare cam pe la 9.000 metri. La lipsa de oxigen se mai adaugă la marile înălțimi și temperatura scăzută.

Salt cu parașuta închisă

Pentru înlăturarea primejdiei este nevoie deci ca rămânerea la înălțimi mari să fie cât mai scurtă. S'a ajuns la ideea saltului cu parașuta care să rămână închisă până la regiuni mult mai apropiate de pământ. Iușala de cădere cu parașuta închisă este mult mai mare, și anume 22 secunde de la 12.000 la 10.000 metri, 46 secunde până la 8.000 metri și 73 secunde până la 6.000 metri. Viteza aceasta mare permite ca distanța să fie străbătută cu

Din lumea largă

Respirație artificială cu hidrogen la degerături

D-rul Luft vorbește în „Organul central pentru chirurgie” despre pericolul la care sunt expuși oamenii pe ger, în munți. Degeaturile pot fi atât generale, cât și localizate numai într-o singură parte a corpului mai expusă gerului. Cu cât omul ajunge la înălțimi mai mari unde, din cauza scăderii presiunii aerului, se reduce tensiunea hidrogenului în sânge. Intervin o serie de factori, de care trebuie să se țină seama la prevenirea și tratamentul degeaturilor. Pentru prevenirea lor nu este nevoie numai de punerea imediată în mișcare a circulației sângelui în regiunile degerate și de încălzirea treptată, dar trebuie sporită și tensiunea hidrogenului în sânge.

În ultimii ani s'a putut aplica cu mult succes respirația artificială cu hidrogen curat în toate cazurile de degerare.

D-rul Luft este de părere că nu trebuie să se scoată din corp și mai multă căldură prin fricționare cu zăpadă, mai ales când este nevoie de o încălzire cât mai grabnică. În cazul pericolului de degerare este nevoie de controlarea neîntreruptă a părților expuse la degerare, pentru a se observa starea în care se află. Este nevoie deci de o grijă care unui neexperimentat i se pare exagerată. Experiențele ne-au învățat, însă, că începuturile de degerare chiar în altitudini foarte mari, pot fi înlăturate ușor prin măsuri luate imediat.

S'a reușit cultura unei vițe care rezistă la ger

Urmările dezastruoase ale iernilor trecute asupra vițelor de vie din aproape toate ținuturile viticole ale Germaniei au dovedit cu cea mai mare claritate prea slabă rezistență la ger a viței de vie. Nici măcar vița de vie a Rlesingului, deosebit de tare, nu a putut să reziste destul de mult la frigul de iarnă. Pentru asigurarea viticulturii germane este nevoie de viță de vie care să asigure și la o vreme anormală un produs sigur.

Din această cauză serviciul de cercetări din Institutul Kaiser Wilhelm pentru cercetări viticole din Münchenberg a făcut cercetări amănunțite pentru creșterea unui fel de viță de vie, care chiar în cazul unei ierni foarte grele, dă tot un rezultat bun. Din rezultatele obținute până acum se poate spune că problema viței de vie și rezistența la ger a și fost soluționată. Deoarece este sigur că rezistența la ger poate fi coordonată foarte bine cu celelalte calități viticole, se poate spune de pe acum că crearea unei forme de viță de vie ideală este foarte apropiată.

respirația ținută. Este deci posibil ca primii 5.000 metri de cădere să fie făcuți cu parașuta închisă, urmând ca după aproximativ un minut să fie deschisă.

11.000 metri cădere... fără parașută

Calculul acesta teoretic ar părea temerar. Și totuși el a fost confirmat prin practică. Încă acum 5 ani un parașutist a sărit dela 11.500 metri, a căzut liber peste 11.000 metri și a deschis parașuta abia la vreo 200 metri de pământ. În multe alte salturi de la înălțimi și mai mari s'a dovedit de atunci că o astfel de cădere liberă pe mai multe mii de metri este posibilă și nu produce daune sănătății. Astăzi salturile din zonele substratosferice produc mai puțină senzație decât acum 50 de ani săriturile de la câteva sute de metri din baloane.

NOI nu avem subvenții dela nimeni.

PRIN MUNCA MEA

ȘI LOZUL MEU

voi reuși să-mi fac un rost în viață. Loteria 30 care începe acum distribuie jucătorilor săi Lei

356.570.000

Vreau să fiu și eu printre nenumărații milionari ce-i va face Loteria,

LOTERIA DE STAT PE CLASE

TRAGEREA CL. I LA 29 IULIE 1943

Dr. Sever Cărpinișan

Specialist în boli de femei și nașteri

BRAȘOV

Calea Victoriei 13, Tel. 3443

**înforcându-se de pe front
rela consultațiile**

Tipografia „Astra” Brașov

caută

Ucenici români

Icoane pe sticlă

cumpără Muzeul „Astrei” Brașov, (B-dul Regele Ferdinand No. 12).

Colaboratorii

noștri sunt rugați să ne trimită articole scurte.

Cinema „ARO”

prezintă dela 20 Iulie

Papa Lebonnard

cu: RUGGERO RUGGERI
JEANNE PROVOST
MADELEINE SOLOGNE
JEAN MURAT

Prefectura Județului Brașov

Serv. Ad-tiv Nr. 11862/1943

Publicațiune

Prefectura județului Brașov, publică vacant un post de subșef de birou cu 3 gradații și un post de dactilografă principală cu 3 gradații, care urmează a fi completate prin înaintarea funcționarilor Prefecturii îndreptății la înaintare conf. tabloulul de înaintări.

Brașov, la 16 Iulie 1943.

Prefectul jud. Brașov

Colonel Manole Enescu

Șeful Serv. Adm.

Director Dr. Oct. Pop

Primăria Municipiului Brașov

Ad. Nr. 15309/1943 Serv. ad-tiv

Publicațiune

Aducem la cunoștința locuitorilor, că vânzarea de fructe și zarzavaturi pe teritoriul orașului, se face în următoarele locuri:

1. În toate zilele: Piața din str. Carmen Sylva (în dosul Tribunalului), dela orele 5-20, iar Duminica până la ora 10 a. m.

Tot în această piață, în dosul garajului Primăriei, se vând bureții și fructele de pădure.

Deasemenea acolo se face permanent și desfacerea de fructe și zarzavaturi, cu ridicata.

2. Marțea și Vinerea, dela orele 6-19 în str. Hirscher și Castelului.

3. Miercuri, dela orele 6-19 în str. Magaziei (Blumăna).

4. Sâmbătă, dela orele 6-19 în str. Cogălniceanu (Blumăna vis-à-vis de fabrica Schlei) și în Piața Unirii (Schlei)

5. Smântâna și derivate din lapte în str. Mitrop. Filitti

(între str. Hirscher și Reg. Maria) numai Vinerea.

Brașov, la 19 Iulie 1943.

p. Primar,
Dr. S. Popp. Secretar Gen.
Dr. S. Popovici

Informațiuni

Abonamente de sprijin

Creditul funciar urban, București	Lei 2500
Ion Albu, mare proprietar Brașov	Lei 2000
Toader Gheorghe, Măguri jud. Cluj-Turda	600
Preot Nicanor Roșca, Cobâlca Basarabia	500
Inginer A. N. Dimitrescu, București	500
Toma T. Socolescu, Ploești	500

*

Farmacii de serviciu

Intre 17—24 Iulie incl.

Miercuri: Tuliu G. „La Sft. Maria”
Centru, Târgul Grăului 2. Lukas F.
„La Crucea de aur”, Blumăna, G-ral
Moșolu 20/a.

Joi: Jekellus F. succ. „La Spe-
ranta”, Centru, Str. Regele Carol I 17.
Kugler R. „La Hygia” Brașov-vechlu,
Str. Lungă 73.

Vineri: Picu V. „La Biserica Albă”
Centru, Str. Regele Mihai 20. Joos E.
„La Minerva” Blumăna, Calea Victo-
riei 7/a.

Sâmbătă: Neustädter E., „La In-
gerul Păzitor, Centru, Târgul Grăului 5.
Volth J. „La Aesculap” Blumăna Str.
Iuliu Maniu 53.

*

Curierul „Astrii” Brașov

Biblioteca „Astrii” Brașov

este deschisă în fiecare zi de lu-
cru, între orele 9-12 și 15-19. O
sală de lectură bine întreținută, cu
40 de locuri, stă la dispoziția ci-
titorilor. Secția de împrumut func-
ționează și ea.

*

Eroli noștri

Mai sunt încă Cercuri culturale care
nu ne-au trimis fotografiile eroilor
căzuți pe frontul din răsărit.

Nu s'ar putea să fim scutiți
de aceste aduceri aminte..

*

A v i z

La Federala „CARPAȚI” Brașov, Intre-
pozițiile „Albina”, se află de vânzare:
una presă pentru fân, un răcitor,
diferite birouri, teșghele, butoaie,
putini, lăzi goale pentru expediat
ceapă etc.

Cinema „Astra”

Dela 22 Iunie

rulează filmul

Cărări întinse

cu: JACQUES BAUMEN
JULIETTE FABER
JEAN TISSIER

Cronica Războiului

Intrevederea dintre Cancelarul Hitler și Ducele Mussolini

de **Mardare Mateescu**

În momente de mare impor-
tanță militară și politică, d-nii
Hitler și Mussolini s'au întâlnit.

Dela terminarea campaniei din
Africa cei doi bărbați de stat nu
s'au văzut. Ultima întrevedere a
avut loc pe teritoriul german; de
astă dată pe teritoriul italian.

Comunicatul oficial este foarte
scurt și fără comentarii.

La câteva zile însă, agențiile de
presă au dat și câteva detalii care
se referă la felul în care a decurs
întâlnirea.

La Berlin știrea a produs o
vie surpriză în cercurile politice,
cu toate că, dată fiind importanța
evenimentelor, o asemenea întâl-
nire nu era din domeniul imposibi-
lului. Se scoate în evidență ca-
racterul lapidar al comunicatului
care se mărginește să constate că
întrevederea s'a referit la probleme
cu caracter militar, din care cauză
nu se așteaptă la niciun amănunt
cu privire la conținutul întrevederii
și nici asupra rezultatului.

Nu este însă pericol să se
greșească atunci când se presu-
pune că aceste conversații au ur-
mărit să stabilească măsurile ce
par necesare în fața situației actu-
ale din Mediterana.

La întrevedere au luat parte
șefii înaltelor comandamente mili-
tare ale celor două țări, precum și
alte personalități militare și experți
renumiți.

Cercurile răspunzătoare din
Berlin și Roma consideră că nu
mai este nevoie să se insiste a-
supra hotărârii celor doi șefi de
state de a lupta până la sfârșitul
victorios.

Bombardarea Romei. Profes- tul Papei

În cercurile Vaticanului se con-
firmă faptul că imediat după bom-
bardarea Romei, Papa a adresat
un protest oficial guvernelor din
Washington și Londra. Protestul a
fost transmis pe cale diplomatică
și se crede că nu va fi dat publi-
cității decât după sosirea răspun-
surilor de peste ocean.

Cu privire la bombardarea
Romei, în aceleași cercuri se de-
clară că Papa s'a hotărât să-și

mute domiciliul din Cetatea Vati-
canului în unul din palatele pon-
tificale din centrul orașului Roma.
Prin această strămutare a reședin-
ței, Papa este hotărât să împărță-
șească pericolele și soarta popula-
ției din Roma.

Suveranul pontif a declarat că
bombardarea Romei a fost una
dintre cele mai crude încercări din
vieța sa și a subliniat că a ținut
să se ducă personal în regiunile
lovite, pentru a-și da seama singur
de stricăciunile provocate la bise-
rica *San Lorenzo* și de a duce a-
jutorul său moral populației sinis-
trate.

Se știe că biserica *San Lo-
renzo* este situată în partea cimi-
tirului monumental *Verano* și a
fost clădită de Constantin în anul
330.

Din vechea biserică n'au mai
rămas decât zidurile laterale. Astfel,
cu toată promisiunea formală dată
de d. Roosevelt Suveranului pon-
tif, după care toate edificiile cul-
turale și religioase vor fi cruțate,
piloții americani n'au putut evita
distrugerea unei biserici milenare.

Cele mai grave avarii au fost pro-
vocate caselor din cartierele: *San Lo-
renzo*, *Tibertino* și *Pretestino*.

Cu prilejul atacului anglo-american
a fost distrus și cavoul părinților Papei.

Explozia bombelor aruncate de
cele 500 forțe aere sburătoare, care au
aruncat 500.000 de kgr. bombe, a pro-
vocat grave avarii la cupola bazei
Vaticanului precum și la cupola bise-
ricii Sf. Petru. Membrii comisiei de
arhitecți experți însărcinați cu cerce-
tarea cupolelor dela biserici au decla-
rat că în eventualitatea când un alt
bombardament va provoca noi zdrun-
cinături, pericolul dărâmării cupolelor
va fi de neînlăturat.

În timpul bombardamentului și-a
găsit moartea generalul *Azolino Hazon*,
comandantul general al carabinieri
Regelui, care se îndrepta spre locul de-
zastrului. Odată cu generalul coman-
dant și-a găsit moartea și șeful său de
stat major, *Ulderico Barengo*.

Regele-împărat a pus la dispoziția
guvernatorului Romei suma de 1.000.000
lire, pentru familiile nevoiașe din Capi-
tala Italiei, victime ale bombardamen-
tului anglo-american.

De asemenea, Papa a distribuit
populației din cartierele vizitate suma
de 60.000 lire, iar celor care s'au refu-
giat pe teritoriul Vaticanului li s'a dat
de mâncare.

Atacul asupra Romei a produs o
extraordinară impresie în lumea catolică.

Mersul războiului

Este fapt cert că bolșevicii nu sunt
mulțumiți cu debarcarea aliaților în Si-
cilia. Ei nu consideră debarcarea drept
cel de al doilea front cerut cu atâta
insistență de Moscova. Probabil acest
fapt i-a determinat să încerce o debar-
care pe coasta Norvegiei. Debarcarea
a fost încercată de mai multe ambar-
cațiuni, la Sud de portul *Vardoe*. Punc-
tele de observație de pe coastă au ob-
servat apropierea ambarcațiunilor. Ele
au fost primite de focul bateriilor de
coastă ale marinei de războiu germane.
Salvele tunurilor au căzut în mijlocul
ambarcațiunilor provocând grave ds-
trugerii. Mai multe din acele ambarca-
țiuni au fost scufundate, iar numeroase
altele au fost avariate de schije. Am-

barcațiunile rămase s'au îndepărtat de
țarm.

Portul *Vardoe* este situat la Nor-
dul peninsulei *Varjag*, care acopere
golful *Varanger*.

În Sicilia

În *Sicilia* se dau lupte din ce în
ce mai grele. Formațiunile de avioane
de asalt germane au intervenit în luptele
înverșunate din *Sudul Cataniei* și au a-
tacat flota de debarcare înamică de pe
coasta orientală a Siciliei.

Atacul aliaților asupra Cataniei se
dă acum prin aruncarea unui mare nu-
măr de parașutiști în apă. În timpul dis-
pozitivului de siguranță german. În timp

ce primul lot de parașutiști a fost dis-
trus, iar soldații germani se ocupau cu
strângerea parasutelor căzute în apro-
piere, ei au fost pe neașteptate acoperiți
de obuzele tunurilor de mare cali-
bru ale marinei. În același timp a apă-
rut un mare număr de avioane înamice,
care au aruncat alți parașutiști. Intre
soldații englezi și cei germani s'a
dat o luptă corp la corp. În cele din
urmă soldații englezi, care reușiseră să
se apropie de obiectivele germane, au
fost omorâți. Aceeași soartă au avut-o
și alte grupe de parașutiști care reuși-
seră, pentru un moment, să se salveze.

Comunicatul german arată că tru-
pele Axel au pătruns adânc în spatele
liniilor engleze, în poziția de artilerie
canadiană, unde au fost distruse nume-
roase tunuri și material de războiu.

În fața coastelor insulei Siciliei
au fost scufundate câteva vase de tran-
sport și unități ale marinei de războiu
engleze. Un atac îndrăzneț, dat de ve-
detele rapide germane în interiorul por-
tului *Siracusa*, a scufundat vase de răz-
boiu ale aliaților.

Avioanele aliaților au făcut câte-
va incursiuni asupra orașului *Neapole*,
Calabriei și *Sardiniei* unde au fost pro-
vocate stricăciuni.

Frontul de răsărit

Am accentuat în cronica noastră
precedentă că bolșevicii, pentru a des-
povări frontul din regiunea centrală,
au început atacul lor la Sud, pe Mius,
precum și pe Donețul central. În ace-
ste regiuni bolșevicii au încercat să
spargă linia defensive germane și ro-
mâne. Toate atacurile au fost respinse.
Luptele continuă cu o violență cres-
cândă. Cu toate aceste atacuri, în
regiunea Orel greua, luptă defensivă
continuă, mai ales la răsărit și la Nord
de oraș.

Atacurile sovieticilor date la Sud
de acest sector, pe un front larg, a fost
zăgăzuit de forțele defensive germane,
iar întrădurile au fost încercuite.

Numărul prizonierilor sovietici a
crescut. El se ridică acum la 45.172.
Numărul tancurilor distruse sau captu-
rate se ridică la 4827, iar al avioanelor
la 2344.

În Marea Neagră a fost scufundat
un cargobot sovietic, iar în golful
Kronstadt a fost incendiat, de bateriile
de coastă, un convoiu remorcat, care
poate fi socotit pierdut.

Disperatele atacuri sovietice în
frontul central și la Mius au un singur
scop: recucerirea teritoriilor care pen-
tru ei constituie singurul grănar. În-
amțul aruncă fără niciun menajament
tot disponibilul său în luptă. Există o
mare diferență între luptele din iarnă
și cele de acum. De data aceasta dom-
nește impresia că sovieticii joacă pe o
șnă gură carte tot ce mai au.

Părerea generală este că factorul
motor al ofensivei sovietice din vara
aceasta îl constituie dificultățile alimen-
tare care sunt acum mai grave ca ori-
când în Rusia.

„GAZETA TRANSILVANIEI”

Redactor responsabil
ION COLAN

Redacția și Administrația
BRAȘOV

B-dul Regele Ferdinand No. 12
II. 1513

Abonamentul anual Lei 400
Autorități și Societați Lei 800
Membrii „Astrii” din
comunele jud. Brașov
și refugiații săteni din
Ardealul de Nord Lei 200